

Juridiska fakultetsstyrelsen
Professor Vilhelm Persson
Professor Henrik Wenander

Försvarsdepartementet

Remiss: Sveriges säkerhet – behov av starkare skydd för nätverks- och informationssystem (SOU 2021:63)

Fö2021/00796

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som har anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande, som utarbetats av professorer Vilhelm Persson och Henrik Wenander.

I betänkandet föreslås åtgärder som syftar till att öka säkerheten i nätverks- och informationssystem i säkerhetskänslig verksamhet. En stor del av dessa åtgärder rör ett samrådsförfarande inför driftsättning av sådana informationssystem.

Fakultetsstyrelsen anser att det är angeläget att vidta åtgärder för att säkerställa säkerheten i nätverks- och informationssystem, och har över lag inte någon invändning mot förslagen i sak. Fakultetsstyrelsen vill emellertid lämna vissa kommentarer som rör utformningen av det föreslagna samrådsförfarandet, främst avseende den använda terminologin och förhållandet till förvaltningslagen.

Terminologi

Att regler om samråd föreslås beror på att det anses finnas en risk för att regler om godkännande skulle kunna förskjuta ansvarsfördelningen mellan verksamhetsutövare och kontrollerande organ. I betänkandet konstateras dock att den föreslagna stärkta samrådsrollen har betydande likheter med ett krav på förhandsgodkännande (t.ex. s. 459).

Att benämna den föreslagna kontrollprocessen för samråd klargör emellertid enligt fakultetsstyrelsens mening inte i sig ansvarsfördelningen. När ett förfarande innebär att en myndighet kan besluta om föreläggande, förbud och sanktionsavgift förefaller det mer naturligt att benämna detta exempelvis tillståndsgivning eller granskning. Begreppet samråd leder enligt fakultetsstyrelsens mening snarare tankarna till en mer reciprok och mindre bindande process.

Ett exempel på att den terminologi som föreslås i betänkandet fungerar mindre bra är den föreslagna 3 a kap. 3 § säkerhetsskyddslagen, vilken slår fast att en samrådsmyndighet har rätt att inleda ett samråd. Enligt fakultetsstyrelsens mening krävs i princip inte något särskilt lagstöd för att en myndighet i vardaglig mening ska få samråda med en annan myndighet. Det följer bland annat av kravet i 8 § förvaltningslagen om att myndigheter ska samverka med varandra. I den nämnda föreslagna bestämmelsen blir formuleringen av lagtexten dessutom mindre lyckad språkligt sett, eftersom ordet samråd, ensamt och i sammansättningar, förekommer fyra gånger ("Om verksamhetsutövaren inte samråder med samrådsmyndigheten

trots att det finns en skyldighet att göra det, får samrådsmyndigheten inleda samrådet.”)

Vid den fortsatta beredningen av ärendet bör därför en annan terminologi övervägas. Det förefaller härvid lämpligt att uttryckligen i författningstext beskriva ansvarsfördelningen mellan verksamhetsutövare och kontrollerande organ. I detta sammanhang bör den fortsatta beredningen också uttryckligen uppmärksamma förhållandet mellan den föreslagna regleringen den självständighet i beslutsfattandet i enskilda ärenden som förvaltningsmyndigheter åtnjuter enligt 12 kap. 2 § regeringsformen.

Förvaltningslagen

I betänkandet diskuteras uttryckligen tillämpningen av förvaltningslagen (avsnitt 15.1). Fakultetsstyrelsen anser att det är bra att detta diskuteras uttryckligen och håller med om slutsatserna.

I fråga om beslut om förbud enligt den föreslagna 3 a kap. 5 § säkerhetsskyddslagen anser emellertid fakultetsstyrelsen att betänkandets beskrivning av förhållandet till förvaltningslagen är otydligt. I betänkandet anges att ”[a]v kravet på proportionalitet följer att möjligheten att förbjuda verksamhetsutövaren att genomföra ett visst förfarande ska användas restriktivt” (s. 500). Enligt fakultetsstyrelsens mening är det i detta sammanhang oklart vad som avses med ”restriktivt” och vad som följer av kravet på proportionalitet. Eftersom intresset av förbud på området allmänt kan vila på tungt vägande samhällsintressen är det inte givet att en proportionalitetsavvägning generellt leder till en restriktiv tillämpning. Vid den fortsatta beredningen bör därför förslaget tydliggöras i detta avseende. Om intentionen är att det ska krävas ovanligt starka skäl för att meddela förbud bör detta vidare framgå tydligt av författningstexten, och inte enbart av förarbetsuttalanden.

Enligt delegation

Vilhelm Persson

Henrik Wenander